

[...]

Nathan.

I fjerne Aldtid leved der en Mand
I Aferland, der fra en elsket Haand
Besad en Ring af usfatterlig Værd
Dens Eteen var en Dyal, der spillede
Med hundred skønne Farver, og der havde
Den Røndoms Kraft at gjøre hver, som bar den,
Med Liid dertil, behagelig for Gud
Og Mennesker! Hvad Under da, at Manden
I Aferland lod Ringen aldrig komme
Af Fingeren, og sørged for, den skulde
For evig blive ved hans Huus. — Saaledes;
Han efterlod den til den kæreste
Blandt sine Søner, og fastsatte, at
Han atter skulde give den i Arv
Til den, han elsked meest af sine Søner.
Og at den kæreste bestandig, blot
I Kraft af Ringen, uden Hensyn til
Hans Fødsel, skulde være Husets Hoved
Og Tyrste. — Saladin! forstaae mig.

Saladin.

Jeg

Forstaaer dig! videre.

Nathan.

Saaledes kom
Nu denne Ring fra Søn til Søn, omfiden
Til een, der havde tre Sønner, som
Var alle tre ham lige lybige,
Som alle tre han da et kunde andet,
End elske lighed. Kun syntes ham
Fra Liid til Liid, snart den, snart den, og snart
Den tredje — efterdem enhver var eene
Med ham, og ei de tvende andre deelte
Hans Hjertes Omhed — mere værdig til
Hans Ring; som han den fromme Svagheit havde,
At love hver især. Det gif nu saa
Saa længe, som det gif. Men nu kom Døden,
Og gode Fader i Forlegenheit.

Det smerter ham, saadan at krænke to
Af Sønderne, der lide paa hans Ord;
Hvad var at giere her? Han sender Bud
I Løndom til en Kunstner, som han efter
Sin Ring bestiller tvende andre hos,
Og beder ham at hverken spare paa
Beløstning eller Møie, før at faae dem:
Den anden liige, ret fuldkommen liige.
Det lykkes Kunstneren. Dengang han kommer
Med Ringene, kan ikke Faderen
Selv kende Mynsterringen. Froe og glad
Han kalder sine Sønner hver for sig,
Gier hver for sig nu sin Velsignelse,
Og Ring, og døer. Du hører mig dog, Sultan?

Saladin.

(Det træffen haver vendt sig fra ham.)

Jeg hører, hører! Kom kun snart!!! Ende
Med Eventyret. Nu!

Nathan.

Det er til Ende.

Thi hvad nu følger, jo forstaaer sig selv.
Rhap Faderen var død, saa kommer hver med
Sin Ring, og hver vil være Husets Fyrste.
Man undersøger, lives, klager, alt
Forgiaeves; thi den rette Ring var ei
Beviislig. —

(Efter en Pause, hvori han venter Sultans Svar.)

Snart, saa ubeviislig, som
For os — den rette Troe.

Saladin.

Hvorledes? det

Skal være Svaret paa mit Spørgsmaal?

Nathan.

Skal kun

Undskylde mig, naar jeg ei troer mig til
At stille blandt de Ringe, Faderen
Lod giøre i den Hensigt, at de skulde
Ei være til at stille ad.

Saladin.

De Ringe?

Spøg ei med mig! mig tykkes dog, at de
Religioner, jeg har nævnt dig, var
Dog vel at stille ad, selv indtil Dragt,
Selv indtil Mød og Drikke.

Nathan.

Men kun ei

Skå deres Grundes Side; grunde de
Sig ikke alle paa Historie,
Som skrives, ellers gif Mund fra Mund.
Og maae Historie ei tages an
Paa Troe og Love eene? — ikke? Nu
Hvis Troe og Love drager man da mindst
I Tvivl? Dog sine egne? deres dog,
Hvis Blod man er: dog deres, der fra Barndom
Har givet os Beviis paa Kiærlighed;
Der ingentiid bedrog os, uden hvor
Bedrages var os meere tienligt. Hvor
Kan jeg troe mine Fædte mindre, end
Du dine? eller omvendt? kan jeg fordre
Af dig, at du skal gjøre dine Fædte
Til Løgnere, for ei at sige mine
Lmod? Det samme giælder om de Christne.
Ei sandt?

Saladin.

(Med den, der lever! han har Døt.

Jeg maae forstumme.)

Nathan.

Lad os atter komme

Til vore Ringe. Sønerne, som sagt,
Forflagede hinanden, og enhver
Svoer Dommeren, han havde Ringen af
Sin Faders Haand umiddelbar — som og
Var sandt — da han alt længe havde havt
Hans Ord, engang at nyde Ringens Forret.
— Som ei var mindre sandt. — Hans Fader kunde,
Forsikfred hver — uguelig været falsk
Mod ham, og før han vilde lade den
Mistanke hvile paa saa kjær en Fader,
Før maatte han, saa gierne han og ellers
Var rede blot at troe det bedste om
Hans Brødre, skylde dem for uret Spil.
Og skulde han nok vide at opdage
Forræderne; nok vide at faae Hævnen.

Saladin.

Nu Dommeren, mig længes nu at høre,
Hvad du din Dommer lader sige; — tal!

Nathan.

Saa sagde Dommeren: Naar J, ei skaffe
Mig Faderen snart frem, jeg viser Eder
Bort fra min Domstoel; troer J, jeg er her
At løse Gaader? eller vente J
Indtil den rette Ring skal aabne Munden?
Dog hie! jeg hører jo, den rette Ring
Har den Mirakelkraft at giøre elsket,
Behagelig for Gud og Menneker.
Det maae afgiøre Sagen; thi det kan
Dog ei de falske Ringe? Nu! hvem elske
Da to af Eder høiest? Kommer! taler!
J tie! Eders Ringe virke kun
Tilbage, ikke udad! Hver kun elsker
Sig høiest selv! D saa er alle tre
Bedragede Bedragerer! og Eders
Treen Ringe ikke ægte alle tree!
Den ægte Ring formodentlig kom bort.
At skule, at oprette dette Tab,
Lod Eders Fader giøre tree for een!

Saladin.

D herlig, herlig!

Nathan.

Og altsaa, vedblev
Nu Dommeren, isald J ei vil have
Mit Raad i Stæden for min Dom, saa gaaer!
Men dette er mit Raad: J tage Sagen
Guldkommen, som den ligger. Har enhver
Af Eder Mægen fra sin Fader, da
Troer hver, hans Ring er sikkerlig den ægte,
Let mueligt, Faderen ei vilde taale
Den eene Kongs Regiering længer i
Sit Huus; og sikkert er det, han har elsket,
Har lige elsket eder alle tree.
Da han har ikke villet trykke to,
At vilse een sin Gunst. Vel an! enhver
Nu efterligne denne ubestufne
Og fordomsfrie Klærlighed! Enhver
Af eder stræbs nu om kops at lægge
For Dagen Kraften af den Steen i hans.
Hver komme denne Kraft til Hielp med Sagtmod,
Med kristelig Samdrægtighed, med Velbaad,
Med inderlig Hengivenhed i Gud.
Og naar hos Børn af eders Vernebørn
Da Kraften ytrer sig af Eders Ringe,
Jeg efter tusinde Hartusinde

Judkalder dem igien for denne Domstoel;
Da skal en viisere beklæde den,
End jeg, og dømme! gaaer! — saa talte den
Beskedue Dommer.

Saladin.

Gud! Gud.

Nathan.

Saladin!

Hvad du føler dig den viisere
Forjættede.

Saladin.

(Nyrter hen til ham, og griber hans Hand, som
han indtil Scenens Ende ikke slipper.)

Jeg Støv! Jeg intet! Gud!

Nathan.

Hvad er det, Sultan?

Saladin.

Nathan! Kiære Nathan!

Din Dommers tusinde Aartusinde
Er ei endnu forbi; hans Domstoel er
Ei min. Gaae, gaae! men vær min Ven.

Quelle:

Gotthold Ephraim Lessing: Nathan den Viise. Et dramatisk digt i sem optog.
Obersat ved K. L. Rahbek. København 1799. S. 124 - 131.